

LUYỆN TẬP PHÒNG VẤN VÀ TRẢ LỜI PHÒNG VẤN

A – MỤC TIÊU BÀI HỌC

Giúp HS :

- củng cố những kiến thức đã học về phỏng vấn và trả lời phỏng vấn.
- Vận dụng được những kiến thức đó vào một tình huống phỏng vấn và trả lời phỏng vấn cụ thể.
- Tiến bộ hơn trong cách sử dụng ngôn ngữ và trong thái độ giao tiếp, nói năng.

B – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

I – NỘI DUNG

1. Đặc điểm bài học

a) Với tiết luyện tập này, HS sẽ có cơ hội tham gia vào một cuộc phỏng vấn và trả lời phỏng vấn gần giống như trong thực tế. Cần cho các em biết rằng, trong thực tế, để cuộc phỏng vấn và trả lời phỏng vấn thành công thì cả người hỏi và người đáp cần phải chuẩn bị rất kĩ. Công việc luyện tập cũng đòi hỏi một sự chuẩn bị kĩ càng không kém. HS sẽ không thể đạt được các mục tiêu của bài học, nếu trước hết, các em còn chưa có điều kiện tìm hiểu sâu chủ đề phỏng vấn, để biết được những điều cần hỏi, cũng như để có thể trả lời. Muốn vậy, một mặt, chủ đề, nội dung luyện tập phải được GV thông báo sớm tới HS, để các em kịp soạn câu hỏi và tìm ý trả lời ; mặt khác, GV phải cân nhắc, tính toán sao cho chủ đề, nội dung ấy vừa có ý nghĩa, lại vừa không xa lạ với thực tế sống và học tập của HS, để các em không phải nói những lời gượng gạo hay sáo rỗng.

b) Trong tiết Làm văn trước, HS đã được học một số kiến thức lí thuyết về phỏng vấn và trả lời phỏng vấn. Bài luyện tập này góp phần làm cho những kiến thức lí thuyết ấy "sống" lên. Bởi trong Làm văn, lí thuyết phải hướng tới thực hành. Song chính nhờ công việc thực hành mà các em lại có dịp biết thêm nhiều điều mà trong tiết lí thuyết GV còn chưa kịp nói hoặc chưa nói kĩ (ví dụ : người phỏng vấn phải đặt cuộc hẹn ; khi gặp gỡ, phải tự giới thiệu mình ; người phỏng vấn phải tham gia vào cuộc trò chuyện chứ không thể chỉ đặt câu hỏi rồi chờ lời đáp ; phải quan sát nét mặt và lắng nghe giọng điệu của người trả lời phỏng vấn,...).

c) HS dễ cảm thấy phỏng vấn và trả lời phỏng vấn là một công việc lạ lẫm, khiến các em thấy bỡ ngỡ, lúng túng và ngượng ngập. Trên kia đã đề cập đến một cách

giúp HS khắc phục khó khăn này. Đó là việc tạo điều kiện để các em phỏng vấn nhau về những điều gần gũi mà các em có biết, có nghĩ, có ý kiến. Song GV cần cần cho HS thấy, bản thân công việc phỏng vấn và trả lời phỏng vấn này không hề quá xa lạ với sinh hoạt thường ngày của các em. Hàng ngày, các em vẫn chuyện trò, hỏi đáp. Những cuộc trò chuyện, hỏi đáp đó có thể chưa phải là phỏng vấn và trả lời phỏng vấn. Nhưng hoạt động phỏng vấn và trả lời phỏng vấn lại bắt nguồn từ những cuộc hỏi đáp, trao đổi như thế. Vậy là từ lâu, HS đã quen thuộc với những cái vốn là nguồn gốc, nền tảng của phỏng vấn và trả lời phỏng vấn. Vì thế, GV có thể dẫn dắt HS đi từ chỗ đã biết đến chỗ chưa biết, từ chỗ vận dụng kinh nghiệm sống đến chỗ hiểu được và thực hiện được những kĩ năng phỏng vấn và trả lời phỏng vấn một cách đúng đắn và dễ dàng hơn.

2. Trọng tâm bài học

a) Trọng tâm của tiết này là luyện tập. Cái đích của tiết học không phải là hiểu được mà là làm được, cho dù sự làm được ấy cũng mới chỉ ở mức "bước đầu". Trong nhiều khâu của hoạt động phỏng vấn và trả lời phỏng vấn, cần tập trung vào một số khâu cơ bản sau đây :

– Đối với người phỏng vấn : lập hệ thống câu hỏi, cách hỏi, cách ghi chép và biên tập kết quả phỏng vấn.

– Đối với người trả lời phỏng vấn : xác định nội dung trả lời câu hỏi, cách diễn đạt, trình bày các ý kiến của bản thân.

– Đối với người phỏng vấn và người trả lời phỏng vấn : chú ý thái độ, tác phong khi hỏi – đáp, chuyện trò, giao tiếp.

b) Những điều nói trên không có nghĩa là trong tiết luyện tập này, những kiến thức lí thuyết hoàn toàn bị "bỏ rơi". Không tập làm thì không thể gọi là luyện tập, nhưng muốn làm được và làm có kết quả cao, thì trước hết phải hiểu bản chất, ý nghĩa của việc làm. Tuy nhiên, trong một bài luyện tập, những kiến thức lí thuyết chỉ đóng vai trò phục vụ cho việc luyện tập đạt kết quả tốt hơn.

II – PHƯƠNG PHÁP VÀ TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Phương pháp dạy học

Cần cố gắng để tiết luyện tập có thể diễn ra trong một không khí làm việc khẩn trương, sôi nổi ; với các hình thức tổ chức sáng tạo để có nhiều HS được trực tiếp tham gia vào các hoạt động (phỏng vấn ; trả lời phỏng vấn ; nhận xét, đánh giá kết quả phỏng vấn và trả lời phỏng vấn của các bạn trong nhóm, trong lớp,...). Muốn thế, GV phải có biện pháp để lôi cuốn tất cả HS vào các công việc chuẩn bị (xác định chủ đề, soạn câu phỏng vấn, dự kiến trả lời câu phỏng vấn,...).

2. Tiến trình tổ chức dạy học

a) Bước 1 : Chuẩn bị

– GV ra đề trước (tốt nhất là ra ngay sau khi vừa dạy xong bài lí thuyết về phỏng vấn và trả lời phỏng vấn) để HS có thời gian chuẩn bị. GV có thể dùng đề trong SGK, có thể ra đề khác cho phù hợp hơn với tình hình thực tế. Như đã nói ở mục trên, đề bài luyện tập cần đạt được các yêu cầu :

+ Sát với thực tế (của tình hình thời sự, của địa phương, của đối tượng HS trong trường, trong lớp, của chương trình học tập,...).

+ Có "đất" để đặt câu hỏi và trả lời câu hỏi.

– Tất cả HS đều phải chuẩn bị ở nhà các việc :

+ Giới hạn chủ đề (nếu đề ra trong một phạm vi rộng và cho phép người tập phỏng vấn được tự do giới hạn lại trong một phần nào đó).

+ Soạn hệ thống câu hỏi.

+ Dự kiến trả lời câu hỏi mà mình đã soạn.

b) Bước 2 : Thảo luận nhóm

Đầu tiết luyện tập, GV cho HS trao đổi trong nhóm học tập nhằm thống nhất chủ đề phỏng vấn. Sau đó, các nhóm nên nhất trí nhanh về mục đích và đối tượng phỏng vấn để trao đổi kĩ hơn về hệ thống các câu hỏi phỏng vấn.

GV nên dành thời gian thích đáng cho bước thảo luận nhóm này, vì :

– Đây là hình thức học tập có khả năng thu hút nhiều HS tham gia hơn cả.

– Đây là hình thức học tập tạo được cơ hội cho HS có dịp trao đổi, tranh luận ; qua đó, các em sẽ tự hiểu thêm nhiều nội dung mà trước đó đang còn là những khó khăn.

c) Bước 3 : Trình bày

Có thể tiến hành bước này theo một trong hai hình thức sau :

– Mỗi nhóm cử một người làm nhiệm vụ phỏng vấn, một (hoặc một số) người làm nhiệm vụ trả lời phỏng vấn, một người ghi biên bản phỏng vấn. Các HS còn lại trong nhóm nghe và góp ý theo nội dung ghi ở mục 1.b trong SGK.

– GV chỉ định một nhóm HS làm nhiệm vụ phỏng vấn, trả lời phỏng vấn và ghi biên bản. Số HS còn lại trong lớp nghe và phát biểu, góp ý, đánh giá theo các nội dung ghi ở mục 1.b của SGK.

d) Bước 4 : Sơ kết, rút kinh nghiệm

GV sơ kết những mặt ưu điểm và những mặt còn hạn chế về phỏng vấn, về trả lời phỏng vấn và về biên bản ghi chép cuộc phỏng vấn, qua thực tế trình bày ở bước trên. Từ đó, GV gọi ra những điều cần rút kinh nghiệm và phương hướng phấn đấu cho HS trong lớp.